СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 188. Джерзі Сіті, Н. Дж., середа, 14 серпня 1935. — VOL. XLIII. No. 188. Jersey City, N. J., Wednesday, August 14, 1935 THREE CENTS

МОСКВА ВИГУБЛЮЄ РОДИНУ КРУШЕЛЬНИЦЬКИХ ТА ІНШИХ УКРАЇНЦІВ

ЛЬВІВ. — Надійшли такі жахливі вісти з України під большевиками: У грудні 1934 р. арештували большевики 37 Українців під замітом організації терористичних актів. З тих 37 осіб засудили тоді 28 на розстріл. Між розстріляними були Галичани: Іван і Тарас Крушельницькі (брати) та редактор Роман Сказинський, усі зо Львова. Девять інших арештованих станули під суд пізніше, між ними Антін Крушельницький (батько розстріляних), Юліян Бачинський і Петро Дідушок. Їх усіх засудили на 10 літ тюрми і вивезли на Соловки. Крім того на 5 літ вязниці засудили таких: Богдана, Остапа й Володимиру Крушельницьких, а по 10 літ вязниці: д-ра Михайла Лозинського, д-ра Миколу Чайковського та багато інших. Їх теж вивезли на Соловки. Найстрашнішу трагедію пережила родина Крушельницьких. Крушельницькі мали за собою довголітню працю в користь Советщини у Галичині. Батько, Антін, постарався про советське громадянство і виїхав туди з дітьми й унуками та хатньою обстановою. Небавом після приїзду до Харкова цілу родину арештували, синів Тараса й Івана розстріляли, старий батько з двома іншими синами попали на Соловки, стара мати й унуки осталися в Харкові й гинуть з голоду. Тепер вже і з Харкова кажуть їм забиратися...

СТРАЙК ПРОТИ ЗАПОМОГОВОЇ ЗАПЛАТИ НЕ ВДАВСЯ

НЮ ЙОРК. — Не дивлячися на те, що робітничі юнії заповідали, що найменше 10,000 робітників, занятих при запомогових роботах, вийдуть на страйк за робітничу заплату, на страйк вийшло в понеділок пів тисячі робітників менше ніж при кінці минулого тижня.

Робітничі юнії заперечують цьому фактови, поданому зарядом запомогових робіт. Поворот робітників до запомогових робіт уможливив негайно починання наново здержаних робіт, передовсім будови дешевих мешкань коло евеню А та третьої вулиці.

Ґрін, президент Американської Федерації Праці, заявив, що заломання страйку ще не вирішило питання, піднесеного цим страйком, та що незадовго побачимо нові страйки, вже на краєву міру.

Тимчасом президент Рузвелт визначив додаткових 26 міліонів долярів на запомогові роботи в цім місті.

НОВИЙ ЗВОРОТ СЕНАТОРІВ ЩОДО ПОДАТКОВОГО ЗАКОНУ.

ВАШИНГТОН. — Сенатський фінансовий комітет знову змінив свій погляд на пропонований президентом податковий закон, ухвалюючи відкинути старі поправки до закону, котрі він поробив минулого тижня, та придержуватися менше-більше урядового проєкту.

Сенатори обчисляють, що нові податки принесуть урядови коло 250 міліонів долярів.

Сенатори знесли податки від спадщини, а зате піднесли податки від корпорацій.

БОРОТЬБА ЗА ЗАКОН ПРО УМОВИНИ ПРАЦІ.

ВАШИНГТОН. — Сенат постановив відкинути законопроєкт Блека про 30-годинний тиждень праці, а зате приняв проєкт сенатора Волша, що заводить до всіх федеральних робіт години праці, заплату й заборону дитячої праці, ... обовязували на основі закону про відбудову краю.

Не дивлячися на те, що робітничий комітет сенату заявився за законопроєкт Блека, сенатори ухвалили проєкт Волша.

КОМІТЕТ ЗА СТАБІЛІЗАЦІЮ ВУГІЛЬНОГО ПРОМИСЛУ.

ВАШИНГТОН. — Податковий комітет палати послів постановив припоручити палаті послів ухвалити проєкт Ґофія й Снайдера про стабілізацію промислу мягкого вугля.

Рекомендацію комітету вважають побідою для адміністрації.

УРЯД УСПОКОЮЄ НАСЕЛЕННЯ ЗА ДИТЯЧИЙ ПАРАЛІЖ.

ВАШИНГТОН. — Нюйорський департамент здоровля занотував минулого тижня 133 нові випадки занедужання на дитячий параліж. Департамент каже, що з цього ще не можна робити висновку, що це пошесть.

Подібну заяву видав теж федеральний уряд, коли президент Рузвелт заборонив відбувати у Вашингтоні припадаючий на цей рік зїзд пластунів, так зване джемборі.

Пенсилвенійський ґубернатор просив секретаря війни Дерна, щоби він не висилав на маневри до Пенсилвенії війська з Вірджінії й Дистрикту Колюмбії, бо ті війська можуть принести з собою дитячий параліж.

До Америки починають приїжджати кораблі, що везуть скавтів на цьогорічне джемборі. Ці делеґати виїхали на джемборі, заки президент Рузвелт видав свою заборону.

РОДИНА КОНГРЕСМЕНА БЕРЕ ЗАПОМОГУ.

АЙЕРНВУД (Мишиґен). — Конгресмен Френк Гук признав, що його батько й три брати побирають допомогу від уряду.

Гук каже, що вони просили уряд за допомогу ще тоді заки він став конгресменом. „Ні, не стидаюся цього", говорив він. „Я не мав нічого спільного з тим, що вони стали побирати запомогу, і я не маю нічого з тим, що вони далі її беруть". Він каже, що хотів би бути в силі помагати своїй родині, себто, що він цього не може. „Як хтось мені зробить із цього закиди", додав він, „то я йому дам належну відплату".

Адміністратор стейтової запомоги каже, що в цій допомозі нема нічого неправильного, бо, мовляв, конгресмен Гук не обовязаний давати удержання свому батькови й братам.

БАТЬКО ДОЗВОЛИВ НА ОПЕРАЦІЮ СИНА.

ЙОНКЕРС (Ню Йорк). — Антін Спіяк, що довший час противився операції свого 14-літнього сина, який не має влади в ногах через дитячий параліж, заявив, що він не буде далі спротивлятися операції та що лишає справу в руках судді, перед котрим він мав відповідати за те, що не давав дозволу на операцію.

Хлопця вже післано до шпиталю.

УНІВЕРСИТЕТСЬКЕ МІСТО.

На американський і анґлійський зразок має повстати в Ріо де Жанейро (Бразилія) університетське місто. Всі будови будуть призначені на мешкання і спортові клюби академіків високих шкіл. Місто буде збудоване край моря на „Прая Вермеля". Плян і роботи переводитиме італійський інжинір Пячентіні.

УКРАЇНСЬКА ОПЕРА В ПРАЗІ.

„Український Тиждень" подає, що Бретіслав Коґушек, бувший диригент українського театру ім. Т. Шевченка в Києві на Шулявці, готує до вистави у Празі в осени ц. р. відому оперу Аркаса „Катерина" чеською мовою. Крім окремих солістів участь візьме празький гурток театральних аматорів „Гуманіта".

ЧУДОТВОРНИЙ ЛІКАР.

Жінка господаря Івана Кулаги у Воловім (Закарпаття) хворіла на падачку. Зголосився якийсь Гулак Янош і сказав, що він чудотворний лікар і жінку за 150 Кч. вилікує. Гроші дістав і розпочав лікування тим, що приказав жінці в зимній річці стояти пів години. Приказав варити дивний чай із дивного зілля. Жінка справді похворілась і справжній лікар ствердив, що має запалення легенів. Безсовісного „чудотворця" арештували.

ГРОШ СУМЛІННЯ.

Канадійський скарб збогатився на пять долярів, коли з Парижа прислала до торонтонського митного бюра одна жінка суму одного фунта стерлінгів, як „гроші сумління", які мала заплатити за ввіз чужого товару. Причина: докір сумління і навернення на науку т. зв. Оксфордської Групи. Жінка підписалася повним іменем. Це перший того роду випадок в історії місцевого митного бюра.

ПОЛЬСЬКІ КОЛЬОНІЇ В РОҐАТИНЩИНІ.

В Мартинові Новому, пов. Рогатин, відкрито літню кольонію для 50 польських дітей з Горішнього Шлеська. Крім того в найгарніших околицях рогатинського повіту засновано 12 півкольоній, всі під управою фахових сил.

КАНАДІЙСЬКИЙ УРЯД ЗАВОДИТЬ РОБІТНИЧІ КОДЕКСИ.

На останній сесії сойму онтерійський уряд приняв акт робітничих кодексів, які мають на меті реґуляцію годин праці і платень для ріжних кляс робітників. На днях міністер праці Крол увів в життя кодекс, що відноситься до будівничих майстрів, усталюючи їхню платню на 80 центів на годину й обмежуючи працю до 40-годинного, 5-денного тижня. В інших галузях промислу скаля платень вдержується від 60 до 90 центів на годину.

ГРЕЦЬКИЙ ОЛІМП — ЖИВЕЦЬ.

Громади на узбічах грецької гори Олімпу, колись леґендарної осідку богів, зажадали від уряду концесії на відкриття живця в роді Давос. На висоті 2,000 метрів знаходяться джерела, що вже в старинних часах славилися лікувальною силою.

БУДОВА ЛЮДОВИХ ДОМІВ У ТЕРНОПІЛЬСЬКОМУ ВОЄВІДСТВІ.

Як повідомляє агенція „Всхуд", під проводом тернопільського воєводи Дзевалтовського відбулося засідання воєвідської кураторії будови людових домів. Затверджено будівельний реґулямін і зразкові пляни людових домів. Крім того кураторія будови людових домів розділила субвенції на поодинокі людові доми, що знаходиться уже в будові, в загальній сумі 3,000 зл. Чи всі українські села мають уже свої читальні і т. п. доми?

ЧОМУ ПОХИЛИЛАСЯ ВЕЖА В ПІЗІ?

У часописі „Будівельний Інжинір" розглядає проф. Терцаґі причини похилення славної вежі в Пізі. Ця вежа стоїть на верстві дрібнозернистого піску, грубій 8 метрів. Під цим піском знаходиться поземий поклад глини. Досі думали, що похилення вежі викликали підземні водні жили, які виполікували зпід вежі пісок. Одначе новіші досліди виказали, що похилення вежі викликане долішньою, глинистою верствою, в якій постійно зміняється скількість води.

Цікаво, що відхилення верхка вежі (вона висока сьогодні на 58.58 метра) від прямовисного напряму рівне 4.4 метра. Крім цього вежа влізла в землю від 1174 р., себто від заложення її фундаментів, на 2.4 метра. Підстава вежі не спочиває на палях, хоч тоді вже вміли прикладати й цю методу. Похилення й осідання відбувалось уже підчас її будови, так, що викінчили її щойно 1350 р. Терцаґі виказує дальше на основі докладних помірів, що причиною похилення вежі не може теж бути стиск горішніх верств піску тягаром вежі.

ОБЛАВА НА БЕЗЗАХИСНИХ ДІТЕЙ.

Большевицька влада почала боротьбу на цілім просторі СССР з т. зв. „хуліґанством" нелітніх дітей. У Москві арештували 3,500 дітей за крадіж і грабіж. В Одесі і Ленінграді придержали 8,000 дітей, у цілім СССР понад 15,000 беззахисних дітей.

САМОГУБСТВО ЧЕРЕЗ СПЕКУ.

У Відні повісився 68-літній пенсіоніст Бурда. В листі до прокуратора він написав, що відбирає собі життя, бо не може стерпіти великої спеки.

БОЛЬШЕВИКИ КАРАЮТЬ ЗА СВОЄ ПРАВО.

В Москві розпочався перший процес на підкладі „зловживання советських вольностей". При цій нагоді викриється спроба советського уряду вкоротити звичайну розпусту, що приймає в Советах жахливі розміри. Перед судом станув якийсь Володін, що впродовж трох років оженився зовсім леґально 20 разів, розводячися за кожним разом з попередньою жінкою. Володін каже, що робив згідно з советським законом, який не обмежує ані числа подружь ані розводів. Показалося, що Володін не тямить імен і назвищ своїх жінок. Його провину закваліфіковано як „нікчемне відношення до жінки і до советського права".

НЕВРОЖАЙ НА КАВКАЗІ.

З північного Кавказу доносять, що цьогорічні жнива пшениці будуть дуже малі з огляду на ржу, яка знищила засіви.

АРХІВ ПТАШИНИХ ГОЛОСІВ.

Славний американський дослідник А. М. Бранд поробив до кінця 1934 р. фільмові знимки 115 родів птахів та зареєстрував їхні строфи. Сподіваються, що в пташиному архіві Бранда, який повстав з допомоги публичних фондів, знайдуться знимки 200 американських пташиних родів.

СВІТИЛЬНИЙ ГАЗ ПОРУШУЄ АВТА.

Цими днями вирушило до Ессен авто, порушуване світильним газом, у подорож через Ганновер і Берлін до Кеніґсберга. Зібраний на цій подорожі досвід поможе фахівцям вирішити актуальне питання, чи світильний газ надається до порушування авт у далеких подорожах. Бо досі вживали цього газу тільки підчас їзди автом у місті. Пробне авто має більшу скількість фляшок, у яких знаходиться приблизно по 12 шест. метрів світильного газу. Кожна фляшка вистарчає на 100 до 120 кільометрів дороги.

РОЗСТРІЛЯЛИ КОМАНДАНТА ПРИБІЧНОЇ СТОРОЖІ СТАЛІНА.

Недавно наспіла вістка, що виарештували прибічну сторожу Сталіна, бо викрили змову на життя червоного диктатора. Тепер наспіла вістка, що розстріляли команданта Кремлю, Лотиша Петерса. Місце розстріляного зайняв Такалюн. Розстріляний Петерс відомий був зі своєї жорстокости і тисячі людей убив власноручно.

ВПАВ У КРИНИЦЮ І ПОМЕР.

Контрольор податкового уряду у Воловім (Закарпаття), Ян Адамець, набирав води так необережно, що впав до криниці і розбив собі голову. Був одним з найліпших місцевих урядовців і старався допомогти населенню і матеріяльно.

БДЖОЛА ПРИЧИНОЮ АВТОМОБІЛЬНОГО НЕЩАСТЯ.

Біля Середнього (Закарпаття) перевернулось авто в ярок, при чому було кілька ранених. Слідство виявило, що причиною нещастя була бджола, що вжалила шофера в око і він хвилево стратив владу над кермою.

САМОГУБСТВО ВБИВНИКА.

24-літній Юліян Мендрик, кельнер з ресторану на залізниці у Перемишлі, який убив Ольгу Ількевич, скінчив самогубством. Мендрик прийшов до шинку при вул. Бушковецькій, вихилив чарку горівки і застрілився. Причиною вбивства і самогубства нещасливе кохання.

ОБІКРАЛИ ДО НИТКИ.

До Кельц їхала через Львів Лідія Закулінська. На стації Підзамче обікрали її до нитки, так, що залишилась без своїх річей і грошей. З розпуки Закулінська пішла до міста, але на вул. Замарстинівській упала непритомна на землю. Ратункова каритка відвезла нещасливу жінку до шпиталю.

СІМДЕСЯТЬЛІТТЯ МИТРОПОЛИТА АНДРІЯ.

ЛЬВІВ. — У понеділок, 29-го липня ц. р., проходили сімдесяті роковини життя й жертвенної праці митрополита Андрія Шептицького. Ці роковини застали його в живці Підлюте. Не зважаючи на віддаль, львівські центральні українські установи й товариства вислали до нього делеґацію з памятковою адресою, на якій були підписи 52 установ. Побажання зложив іменем усіх редактор „Діла" В. Мудрий. Прибули також епископи: Будка зо Львова і Денис Нярадій з Юґославії. Після зложення желань відбулася перед літнищем забава дітей, що в літі перебувають у Підлютім на виздоровленню.

Виділ і Рада Жидівської Громади у Львові вислали митрополитови телеґраму, в якій складають „чолобитню Його Еміненції, як справжньому репрезентатори культури й найвищих етичних вартостей". Таксамо наспіли привіти від Німців, Поляків і прибули жидівські делеґації.

ПРОТИЖИДІВСЬКІ РОЗРУХИ В РУМУНІЇ.

БУКАРЕШТ. — Поліція заатакувала ґазовими бомбами протижидівський табор кузистів у купелевому містечку Кармен Сільва з причини напастей на Жидів. Табор розігнали.

ЯПОНСЬКИЙ ПОЛКОВНИК ЗАМОРДУВАВ ҐЕНЕРАЛА.

ТОКІО. — Полковник, котрого імени не проголошено, замордував шаблею ґенерала Тецузана Наґату, директора військового бюра, коли він виходив з праці в міністерстві війни. Це, кажуть, була особиста пімста за перенесення полковника на інше становище.

ВОЄННІ ПРИГОТУВАННЯ ЙДУТЬ ДАЛЬШЕ.

АДІС АБАБА. — Етіопський цісар Гайлі Селясі виголосив промову до своїх прибічних дорадників, що становлять коронну раду. Він сказав, що ніколи не прийме такої розвязки спору, яка нарушила б незалежність Етіопії. Взивав до боротьби за волю до „останньої краплі крови".

РИМ. — Премієр Мусоліні зарядив дальше мобілізацію армії в скількости 500,000 жовнірів на маневри на границі Австрії. Разом італійська армія буде мати один міліон жовнірів.

КЕЙПТАВН (Полуднева Африка). — Ґенерал Джен Христіян Смутс, міністер справедливости Південно-Африканської Держави Бурів, заявив, що не можливо буде втримати в мирі африканські кольонії, коли вибухне війна проти Етіопії. Мурини повстануть проти білих у цілій Африці з прихильности до Етіопії.

ЛОНДОН. — З Лісбони, в Португалії, наспіли вісти, що прихильники Етіопії обкидали камінням італійський консулят.

ПРОТИРЕЛІҐІЙНІ БОЛЬШЕВИЦЬКІ ДЕМОНСТРАЦІЇ НАД ЗБРУЧЕМ.

ЛЬВІВ. — Посол Зенон Пеленський відвідав надзбручанське село Токи й описує в „Ділі" свої спостереження. Між іншим переповідає, як поводиться комуністична влада по другому боці Збруча. І так пише він: „Зате комуна влаштовує відтепер у відповідь на всі прояви церковного життя в Токах постійні хуліґанські протирелігійні демонстрації. Найбільше на Великдень. У ці наші врочисті дні демонстративно виганяють над свої склони Збруча трактори й інші машини та орють від білого ранку до пізної ночі. У відповідь нашим дзвонам з тамтого боку ріки цілі дні й ночі виють і свищуть несамовитими голосами всякі трактори і свиставки та сирени. Особливож у Велику Пятницю комуна влаштовує демонстраційні забави й інші протирелігійні комедії".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$ 2.00	One year	$ 2.00
На пів року	$ 1.25	Six months	$ 1.25
В Джерзи Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.
Тел. „Свободи"; BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

МІЖНАРОДНЯ ІГРАШКА

Від кількох місяців пишуть часописи по цілому світі, що Італія готується до війни з Етіопією, а тепер додають, що ті приготування вже зайшли так далеко, що навіть немислимо думати, щоб обійшлося без війни. Доходять навіть до таких чудацьких висновків, що мусить бути пролята кров Етіопців, щоб задовольнити пиху Італії, чи там пиху Мусолінія, що нібито хоче відомстити на Етіопцях давню італійську поразку.

Та разом з тим пишуть і те, що ціла та авантура могла би бути дуже легко припинена, якби цього захотіли великі держави, а зокрема Анґлія і Франція. Кажуть, що моглаб цю війну припинити навіть сама Анґлія, бо їй треба тільки замкнути Суеський канал і не допустити довозу італійських жовнірів до Африки, а воєнна загроза булаб відразу зліквідована.

Отже правда є така, що війна могла би бути припинена. Але справа на міжнароднім овиді виглядає так, що там балакали, балакають і далі балакатимуть про мирну залагоду між Італією й Етіопією, але такої згоди не буде. Все те, що пишеться про ту конференцію, яка має відбутися вже цього тижня в справі Італії й Етіопії, і все те, що відбудеться в тій справі на терені Ліґи Націй, є туманенням світу. Етіопію розділили Італія, Франція й Анґлія вже давно. Спершу поділилися впливами, а тепер беруться до фактичного територіяльного поділу. Спершу повписували свої бажання дуже невиразно в договори, а тепер зачинають братися до реалізації тих договорів, себто до здійснення цього, що в тих договорах не стояло виразно чорне на білому, але було в думці тих, що ті договори заключали. Тепер тільки так склалися обставини, що привели першу Італію здійснювати те, що було підготоване дипльоматично ще в 1906 р. А Франції й Анґлії не було потреби поспішатися з цею справою, бо в них є доволі інших кольоній. Та інакше мається справа з Італією. Мусоліні заявляє отверто, що Італія мусить мати нові землі для збуту надвишки населення. Цею новою землею має бути Етіопія. І вона її забере. А інші держави, головно Анґлія і Франція, є заклопотані тільки тим, щоб вона не забрала забагато. А це не станеться тоді, коли Італія на випадок виграної стрінеться з опором Франції й Янґлії, що й станеться. Так виглядає правдива дійсність. Змінити її може тільки етіопський нарід, якщо тепер зможе виказати таку національну свідомість і зорґанізованість та такого боєвого духа, що вони будуть сильніші від тої модерної зброї, якою страшать Етіопців. З цього боку ота наближаюча війна може принести багато несподіванок. А якщо протягнеться, може довести до нових комплікацій в Европі й до нових політичних потрясень, повалень диктатур і революцій. З міжнародньої іґрашки в Африці може повстати новий поділ карти Европи.

ПРАГА ПІД ПРАПОРОМ ПАПИ

(Допис із Чехословаччини).

Це вже стало традицією в Чехословаччині, що на початку липня майже що року в її столиці, Празі, відбуваються конґреси і маніфестації характеру національного й інтернаціонального. Минулого року в літі в Празі відбулася Робітнича Олімпіяда під червоними соціялістичними прапорами, а цього року Прага гостила аж два конґреси: католицький і зїзд чехословацьких леґіонерів.

Від давнього часу Прага не була в згоді з Римом. Культ Гуса, національного чеського героя, спаленого в Констанці 1415 року з волі католицької влади за погляди, незгідні з наукою католицької церкви, дуже поширений у чеськім народі. Натомісць Рим не міг помиритися з думкою, що „еретик" Гус, засуджений католицькою церквою, став улюбленою і шанованою постатю в Чехії.

Ворожість до Риму між Чехами зросла особливо під пануванням „апостольської" влади Габсбурґів, бо австрійська династія була віддавна в добрих відносинах з католицьким Римом. З повстанням чехословацької держави роблено спроби утворити певний спосіб життя (modus vivendi) між Прагою і Римом, але цьому між іншим на перешкоді було державне свято Гуса, заведене урядово в Чехословаччині. Нарешті 1926 року дійшло до конфлікту між папським престолом і празьким урядом. Протестуючи проти участи чеського уряду в святі Яна Гуса, папський нунцій Мармаджі покинув Прагу. Треба було немало дипльоматичної праці, поки нарешті складено конкордат між Ватиканом і Прагою. Виразом примирення Чехословаччини з католицькою церквою був католицький державний конґрес у Празі в днях 26—29. червня ц. р. Чеська Прага, Прага ворогів католицької церкви: Гуса і Жіжки, витала католицький зїзд, у зїзді брали участь міністри Чехословаччини, а з другого боку католицький зїзд посилав свої привітання старому президентови Масарикови, що свого часу так гостро критикував устрій і доґми католицької церкви. „Всяке бувало", казав мудрий Бен Акіба в драмі „Уріель Акоста"...

Не можна сказати, щоби провідні політичні чинники Чехословаччини зрадили Гуса і пішли „в Каносу" до папи. Конкордат має свої великі вигоди для Чехословаччини. Ще недавно католицькі дієцезії на Словаччині були під владою мадярського епископату: цим давано можливість Мадярам впливати на словацьку церкву. Тепер, від 1935 р., Рим пішов назустріч бажанню чехословацького уряду і відділив управу католицької церкви на Словаччині від мадярської зверхности. Цим католицька церква визнала теперішні границі Чехословаччини і завдала удар мадярському ревізіонізмови. Уже задля цього варт було улаштовувати бучну зустріч католицькому зїздови в Празі. І це зроблено. Не менше як пів міліона людей зїхалися до Праги з усіх кінців Чехословаччини та з ріжних країн Европи. Папа післав до Праги, як свого леґата, кардинала Вердіє (Verdier), паризького архиепископа. Кардинал Вердіє правив Службу Божу в Масариковім стадіоні перед 300,000 вірних. Словаки, що вірили пропаґанді про „безбожних Чехів", переконалися, що Прага шанує волю віри і зовсім не хоче ніякого насильства над католицькою церквою. Чехи, Словаки, Мадяри, Німці, Українці, Поляки взяли участь у католицькім зїзді. На жаль, і на цім зїзді, як і на деяких інших, наші закарпатські земляки не показали своєї політичної зрілости. Коли кардинал Вердіє правив Службу Божу перед 300,000 масою вірних, читали евангеліє мовами всіх народів Чехословаччини: чеською, словацькою, німецькою, мадярською і польською, тільки української мови не було чути! Не читали евангелія і церковно-словянською мовою, бо це не є жива мова якогось народу. Виходить, що 100,000 Поляків Чехословаччини переважали своєю свідомістю 700,000 закарпатських Українців. Та й не диво: коли деякі Українці-еміґранти в Празі, побачивши наших закарпатських Українців у народніх строях, казали їм, що то вишивки українські, то закарпатські учасники католицького зїзду відповідали: Ми ніякі Українці; ми Руснаки...

Н. В.

АВТОМ З СУДАНУ ДО ЕТІОПІЇ

Популярна віденська „Фолькс-Цайтунґ" помістила в недільнім додатку до свого числа з 21. VII. ц. р. інтересний опис поїздки до Етіопії. Цей опис отсим подаємо читачам „Свободи" українською мовою.

Авто, пише автор, яке приймає нас у Хартумі — зовсім модерного типу, а і його чорний шофер робить найкраще враження і є зрештою відомий зі своєї справности. Але трохи інакше презентується наша повозка, коли авто, вже проконтрольоване орґанами митного уряду, готується забирати пасажирів. Воно ось таке навантажене скринками й куфрами, що всідати можна тільки одним одиноким маленьким отвором, при чім для неруховика це вже просто штука, дотиснутися до середини.

Опісляж наладовують мішки з водою, і після того, як це сталося, девять осіб, зголошених до поїздки, вміщується на шістьох сидженнях авта так, що мається враження, начеб це тут здушено людей не інакше, як оселедців.

А тепер авто поволі рушає. Наша дорога веде через вузенькі базарові вулички попри товпу людей, що оглядає нас з жагучою цікавістю, — поки ми врешті не опинюємося на головному шляху. В швидкім темпі минаємо ще решту вулиць міста і, попри магомеданські кладовища й мошеї, та водно рівно з Нілем, несе нас авто назустріч великанській пустині.

Після двох годин їзди наше авто згори додолу вкрите порохом, та, призвичаївшися до тієї халепи, починаєш приглядатися природі. Ми їдемо попри малі суданські села. Коло вечора стає довкола нас щораз самітніше; це вже пустиня. Швидко западає сонце і вистрілюють блиски рефлекторів, а ген далеко добачує око на Нілю пароплав. Він осяяний сотками світел. Це казково гарна картина.

А наше авто простує щораз далі в пустиню, причім шофер докладає всіх сил, щоб виминути нерівности дороги. Темпом 80 кільометрів на годину поспішаємо в безмірний глиб нубійської пустині. Останні сліди культури зникають. Тільки піски і небо — це тепер одиноке, що бачимо. А десь коло півночі авто припинюється, йогож пасажири без огляду на шакалів і гієн, що виють десь у далечі, кладуться на пустиннім піску спати. Та незабаром після нас наспіває ще одно авто і стає біля нашого, а ясно розсвічені рефлектори держать від нас хижаків здалека.

Але недовго після сходу сонця треба знову вставати. І знову веде нас дорога пустинним шляхом між небом і землею, шляхом, на якому по обох боках дороги бачимо кістяки верблюдів, кінське падло та останки знищених авт. Зрештою деякі труднощі, викликані в нас лопненням пневматиків, ми швидко перемогли, а коли десь коло полудня переходить попри нас велика каравана, ми стаємо й починаємо з нею розмову. А розповідати і слухати є що. Ця каравана вирушила тому місяць із Судану і простувала до Фашоди. Отак у короткім часі почався між нами і нею правильний товарообмін, головно з погляду на харчі, овочі й воду. Але наш час дорогий; ми мусимо в дальшу дорогу, і вже впродовж десятьох хвилин ми тратимо каравану з очей.

А спека майже нестерпна, так, що я щастям уважаю для себе те, що, всідаючи до авта, я вибрав собі кутичок коло вікна, крізь яке можу тепер виглядати і насолоджуватися подувами вітру довкола моєї голови.

І знову вечір, знову розпалене жаром сонце западає, а на далеких овидах блестять зорі.

Вряди-годи здається нам усе наново, що наближаємося вже до якихось осель, але кінець-кінців бачимо за кожен раз, що це тільки проступаючі на видноколах зорі, які в далині скидаються на світла осель. Та в другій годині по півночі доїжджаємо до якоїсь місцевости, де й спиняємося. Втомлені довгою дорогою, подаємось до місцевої господи (каравансерай) на спочинок, але ми спимо не довго, бо гамір виїжджаючих авт велить нам рано вчасно прокинутися. Та коли я, вставши, виходжу на двір, бачу, як з глибин ранішнього сумерку виринає кілька гірських хребтів.

Це сумежні гори Етіопії.

Так після того, як ми засобилися свіжими харчами й водою, а мотор настарчили бензиною, наше авто рушає далі. І водночас міняється краєвид овиду. Це тепер горбковаті, степові, майже непролазні сторони, крізь які наше авто мусить пробиватися, причім одинока наша розвага в тому, що пустинна спека не дошкулює нам уже так, як раніше. Іноді наша дорога завалена камінням ущерть, і нераз воно так, що ми всі висідаємо і спільними силами пхаємо авто вперед. Так є воно годинами, і десь аж коло полудня трапляється знов оселя. Це англійсько-суданська гранична і митна стація. Тут наші пашпорти провірюють, а клунки перешукують, але за годину нам доводиться задержатися знову. Це ось уже етіопська погранична сторожа. Наші пашпорти потверджують дозволом вїзду з відповідною печаткою, зовсім так, як це ми робили в Европі, від якої примітивні народи такого навчилися.

І от на просторі кількох кільометрів, від кордону починаючи, доїжджаємо ми до граничного міста Беден-а-діс. Але хто описав би наше здування у хвилі, коли ми, виїхавши звідси, побачились на зразковім автовім шляху, побудованім італійськими інжинірами! Даліж коло 11. в ночі, доїхали ми до другого з черги найбільшого міста Етіопії, Кондар. І щойно тут змогли ми вперше за ввесь час нашої подорожі переночувати так, як годиться. В Кондарі є теж готелі, які всилі відповісти побажанням навіть дуже вередливого Европейця. Зокремаж звертає тут увагу чужинця чистість. Охайність і порядок — це чесноти Етіопця, чесноти, які очевидячки виявляють вплив християнської релігії.

Опісляж, на другий день, ми не надто спішились. Аж після того, як ми трохи оглянули місто, всіли ми знову до нашого авта і почали наново нашу їзду просторами степового характером, тільки низенькими кущами порослого гористого краю, де пасуться стада худоби. Отак, не зупиняючись ніде, зі скорістю 70 до 80 кільометрів женеться наше авто цілий день, на новому шляху в напрямі міста Адіс Абаба, до якого ми маємо прибути ще цьогож дня ввечір.

Тепер наша дорога веде все вгору та вгору, і ми десь після полудня на верхівях Етіопії. І чим ближче до столиці краю, тим більше залюдненою являється нам країна. Міста й села чергуються на переміну, і нам жаль, що ми не можемо висісти по вподобі, бо народній побут тут має немало інтересного й гідного уваги для Европейця. Так мусимо вже потерпеливитися аж до Адіс Абаби, де в нас буде більше свободи і куди ми заїхали оконечно в девятій годині в ночі після 57-годинної їзди.

З німецького переклав
д-р Остап Грицай.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

А. Ґ., Кемден, Н. Дж. — Оповістка про збори Клюбу належить до платного оголошення.

П. В., Арнолд, Па. — На ту тему вже була відповідь.

З господарської виставі.

— Не знаєте, куме, чия худоба була перша на виставі?
— Та між рогатою перший був я, а між безрогами перший був наш солтис.

УЛАС САМЧУК.

ВОЛИНЬ

Роман-хроніка у 3-ох частинах.

Частина І.

КУДИ ТЕЧЕ ТА РІЧКА?

21

— То ти, трясця твоїй матері, так пасеш худобу! — почав він, навмисне розтягаючи з притиском слова.

Володько не дослухав всього. Він, мов вюн, метнувся і миттю зник під піччю. Зпочатку шмигнув під піл, а звідти потайки, попід тапчаном, на чотирьох ногах, буцаючись у перестрасі об всяку всячину, перемадрував під піч. Підпіч мала два виходи. Один під тапчан і під піл, другий з противної сторони на хату. Тут сушились нарубані дрова, досить численно множилися тарґани, стоноги, цвіркуни та часом, не без ризика звичайно, зявлялись такі грубі звірі як мишва. Ворогом цих останніх була тонкої роботи мишоловка, на якій старий Чех Хвенцал досяг верхів свого корисного мистецтва. Цей Хвенцалів винахід неодмінно сторчав тут, завше чимнебудь для мишей привабливим наповнений. І, розуміється, не одна мишка поплатила жорстоко за свою легковажність, попавши до середини, на показ такого невинного апарату.

Володькова зручність не дуже подобалася батькові. Він зробив два кроки в напрямку печі, розкарачив ножиська перед самим виходом з Володькової цитаделі і безцеремонно:
— Вилазь, стерво! — гримнув...

В очах Володькових лише два здоровенні брудні батькові чоботи та кінець згорненої у двоє попруги. Той кінець так страшно, так неймовірно страшно, погойдується перед очима хлопця. Залізна, висовгана, блискуча пряжка.

— Ой, тату, тату! — вже репетував Володько.

— Вилазь, собачий сину! Шкуру спущу! — Чоботиська батька перед підпіччю незграбно затупали. Голос його ізза заціплених зубів виривається. Шипучий якийсь.

— Ви-лазь мені! Вилазь кажу, бо запору, засічу!... — при цьому вже не втримався батько. Нахилившись, шмагнув попругою під піч. Володько різко скрикнув і відскочив до другого виходу, у самий безпечний кут. Вже не видно йому батьківських чобіт. Але в ту ж мить попруга батька захльостала з другого кінця і Володько тремтючи, буцаючись головою о мур, пересувався з одного місця на друге. Це ще гірше дрочило батька. Бачучи, що нічого з того путнього не вийде, він покликав Василя.

— Василю! А дістань но ти мені його. Ну ж! Раз-два!... Тягни його сюди!...

І попруга батька досить дошкульно торкнулась Василевих штанів, що збільшило його рухливість.

— Ой-йой-йой! Василю! Тату! Боже мій!... — лементував малий злочинець, але руку його, як він її не ховав, піймав уже Василь і тягнув на хату. Ось батько зігнувся. Ось простягнулась його пальката ручище. Ще хвилька, ще мент і безборонна Володькова ручка в тісному потиску батьківської долоні.

— Ой, ґвалт! Мамо!...

Але батько вже сягнув Володька. Мов легеньке пірячко, підхоплене буревійним поривом гураґану, так вилетів Володько зпід печі. І коли опинився у батькових руках, той перегнув малого через коліно, дошкульні удари попруги посипались на задок хлопця. Останній нагадував маленького хробачка, наступленого великим чоботом. Він звивався, після кожного удару ним смикало, шарпало, а з уст його виривався різкий та болючий рев.

Малий Хведот втік і сховався на піч у самий кут. Мати шпурнулась на батька, але її запобігання не значили більше ніж вдаряння розлючених хвиль моря о незрушну ґранітову скелю.

До того батько штовхнув її рукою і в одну мить вона лежала коло дверей, кленучи та голосячи.

Хведот на печі почав і собі ревіти. Один Василь, залізши далеко в запічок, затих і ані мур...

— Оце тобі капуста! Оце тобі корови! — приговорював батько. — Я тобі, дубило твою ма, покажу млина!

— Здурів, здурів старий мурмило — янчить мати. — Забє дитину. Та хай тая капуста в землю ввійде, хай її черви зжеруть, коли за неї дітей катувати — лементує вона.

— Заціпни! Ні слова! — батько залищив захриплого хлопця і його попруга грізно знялася над матірною головою. Та пригнулась і вишмигнула зпід руки, а різкий удар свиснув даремно в повітрі.

Володько лежав і ойойкав на долівці. Засапаний, червоний, горючий з люто-блискучими очима, потрусуючи попругою, стояв серед хати батько. Страшна в цю мить його величезна постать і нещасна, мізерна та дитина, що янчить від болюю на долівці коло ніг грізного свого батька.

— Я тебе ще навчу, як заступатися — погрожує він матері. Остання метнулась у сіни і вже звідти, коли їй не загрожувала особлива небезпека, дала волю свому рухливому язикові.

— Люди, людоньки! Здурів чоловічище! Ти медведю! Слоне ти! То ти хочеш нас позабивати! А руки б тобі відняло! Заціпнув би ти! Янчав би ти, як та дитина! Дубище западенний, щоб тебе лихе повітря забрало!...

— Зволочі! Гидота! Дрянь! Я вас, чорти, навчу мені шануватись! Я з вас вперед бебехи випущу, а тоді вже будете мені патякати. Сто болів ув вашу!...

Крик, лемент зчинився на хуторі. Тяжка є батькова рука. Знає її добре і Василь, і Володько, і мати, і навіть трохлітній Хведот. Ціла родина знає дуже добре, чим пахло, коли збудити у батькові, їх могутньому, барчистому, великоголовому батькові його звірячий гнів.

Збитого Володька кинуто на піл, прикрито якоюсь рядниною і там він довго і глибоко стогнав, тяжко і уривно захлипував, здушуючи що сили напливаючі під горло ридання. Він знав, що плачу батько не переносить.

Другого і третього дня не міг ще хлопчина сісти. Побита частина тіла дошкульно боліла. Цілий другий день провалявся малий у постелі, нічого не брав крім води в уста й вперто мовчав. Мати тошніла над ним, ламала руки, але Володько непорушно лежав ниць, вткнувши обличчя в подушку, не виявляючи ніякого бажання говорити.

Батька, як завжди, цілий день не було дома. Він буває або в каміноломні, або корчує пні за лісом, або робить що інше. А коли вечором прийшов до дому, мовчав мов мур і навіть не глянув на Володька. Зїв, що було приготовлено, помолився, при чому твердо і широко охрещував свої широкі розхрістані оброслі груди.

В родині стало тихо, напнуто, похмурно і грізно. Ні доброго слова, ні усмішки.

Аж третього дня, коли Володько знову погнав корови, він міг собі вволю виплакатись. Він вже ні на крок не лишав худоби самої. Він плакав, думав. Глибокий жаль до самого себе чавив, запирав його дух, видушував останні сльози, яких за ці три дні безліч вилилось. Думав, мріяв, снував фантастичні пляни помсти. Ось, наприклад, до них вночі підкрадаються злодії. По його міркуванню, злодії, це найстрашніше, що може в світі бути. Вони підкрадаються до стайні з великим ломом та французьким ключем у руках. Вони хочуть виважити двері і викрасти їх коні. Володько перший помітив злодіїв, забув на своє велике горе, на образу і гукає: — Тату, тату! Злодії!

Батько миттю кидається до дверей, які злодії вже встигли виколупати ломом, але в його руках нічого немає, чим міг би обігнати злодіїв. А ті мають сокиру. І коли батько кидається на них, і починає борикатись з одним, другий хапає свою сокиру і замахнувся нею на батька. Тоді Володько забуває все, і те, що його батько бив, і біль свій, мерщій кидається до злодія і підбиває йому руку так, що сокира не влучає в голову батька. Але падаючи вниз, вона попадає ув Володька і відрубує йому руку.

Батько убиває одного по однім злодіїв і тоді помічає залитого в крові Володька. Він розгублений. Він не знає, що робити...

— Сину, сину! Що з тобою? — дико викрикує батько.

— Нічого, тату! — відповідає Володько. — Слава Богу, що ми захоронили наші коні.

(Далі буде).

В школі на селі.

Учителька: — Марусю, що ти зробиш, щоб 7 бараболь поділити між 5 осіб?

Маруся: — Помнєцкаю.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ПІМСТИВСЯ НА БАТЬКУ.

В Індіянаполисі повісився 14-літній хлопчина Елмер Дангем. Кажуть, що він просив батька дати йому нікля на морозиво. Як батько відмовив, хлопець так погнівався, за це, що пішов до ґараджу і повісився.

Тимчасом як наші люди сміються з дитини, яка на злість иншим робить, що, мовляв, вона рада, що їй уха мерзнуть, бо так батькови треба, коли не хотів шапки купити, то нам деколи здається, що таких людей нема.

А тут 14-літній хлопець немовби каже батькови: Як не хочеш купити морозива за нікля, то так тобі треба, най тобі син повіситься.

ДБАЄ ЗА ДІТЕЙ.

Антоні Спіяк з Йонкерсу, Ню Йорк, набрав широкого розголосу тим, що не хоче дозволити на операцію свого сина, що окалічів через недугу. Коли лікарі кажуть, що операція може привернути дитині силу ходження, Спіяк каже, що він боїться, що черз операцію хлопець може вмерти.

Свого часу таксамо широкого розголосу набрала була пані Марія Маско з Гейстинґз-он-Годсон, не даючи дозволу на операцію ока своєї 5-літньої донечки. Аж судовою дорогою заставлено її зґодитися на операцію.

Нині ця пані Васко каже, що вона була би дуже рада, якби могла поговорити з Спіяком та розказати йому, яку велику благодать можуть лікарі зробити операцією. „Я не знала, що це дитині поможе. Нині вона здорова й щаслива".

Багато упередження до лікарів походить з незнання справи. Та як далеко можна виправдуватися батькам незнанням?

ПОСТУПИЛИ ВПЕРЕД?

Понад 250 тому до Америки приїхала громадка англійських Пуританів, що втікали перед переслідуваннями за віру. Вони основали в Америці кольонію, що проголосила засаду свободи віри й слова.

Нині в місті, що стоїть там, де колись висіли на беріг Пуритани, міський уряд не дав дозволу на противоєнне віче. Тепер артисти, автори, священики й бизнесмени збирають петиції в обороні свободи слова, а міський уряд грозить, що він опублікує імена цих, що протестують.

Видно, що дехто придержується старих традицій так гостро, що привертає в Америці ті традиції, що існували в старій Англії до втечі Пуританів.

ГОЛОВА НЕОБХІДНА?

Д-р Атма Маляботі з Інституту біольоґічних досвідів в Академії Наук у Відні робив з гусільницями одної породи пільних коників такі спроби: він запускав гусільниці в мягкий віск, знечулював їх, втинав їм голови та скоренько пришлював їм голови інших гусільниць того самого роду.

Гусільниці виліжувалися та потім жили зовсім нормально, неїби вони мали давні голови і їх ніколи не тратили.

Цим він доказав, що це забобон, який не має зовсім певної основи, що всяка живина може жити тільки зі своєю головою. Люди думали таке й про гусільниці пільних коників, бо вони знали з досвіду французьких і англійських королів, що живині без голови тяжко жити. З досвіду д-ра Атми Маляботі не треба виносити, що це що вдається з ситі, що те що вдається з королями. Щоби таке сказати, треба на це певного доказу.

Щодо життя з чужою головою, то в цім нічого дивного нема. Є багато людей, що живуть без своєї голови. Живуть з головами інших людей, батьків, учителів, вождів, тощо, й того навіть не помічають.

КАСОВИЙ ЗВІТ У. Н. СОЮЗА

за липень 1935 року.

ПРИХІД:

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
1.	326.43	182.	162.24
2.	207.62	183.	21.38
3.	100.61	184.	12.57
4.	110.15	185.	57.14
5.	197.37	186.	156.43
6.	43.98	187.	33.88
7.	249.95	188.	48.80
8.	187.19	189.	3.18
9.	186.19	190.	6.29
10.	199.73	191.	114.66
11.	73.46	192.	98.93
12.	98.91	193.	91.68
13.	138.86	194.	33.05
14.	8.24	195.	52.34
16.	62.40	196.	47.82
17.	37.44	197.	44.10
18.	131.16	198.	64.35
19.	14.58	200.	133.16
20.	203.52	201.	40.96
21.	126.66	202.	39.66
23.	41.84	204.	399.71
24.	108.14	205.	2.45
25.	95.30	206.	333.61
26.	38.49	207.	79.21
27.	57.16	208.	23.87
28.	81.31	209.	90.13
29.	167.31	210.	39.94
30.	53.96	211.	168.37
31.	181.55	212.	47.74
32.	33.74	213.	280.21
33.	84.91	214.	44.77
34.	8.97	215.	26.10
36.	127.09	216.	31.19
37.	86.34	217.	356.62
38.	251.21	218.	289.48
39.	95.34	219.	98.56
40.	21.58	220.	199.92
41.	4.18	221.	491.42
42.	162.41	222.	2.40
43.	54.00	223.	285.74
44.	138.09	225.	28.44
45.	246.08	227.	89.09
46.	31.64	229.	191.46
47.	32.13	230.	168.59
48.	47.38	231.	43.42
50.	174.73	232.	67.24
51.	45.06	233.	37.19
52.	51.86	234.	132.74
53.	72.71	235.	125.34
55.	50.30	236.	153.06
56.	188.40	237.	192.08
57.	138.79	238.	104.76
58.	148.13	239.	295.50
59.	154.72	241.	71.93
60.	34.24	242.	187.08
61.	32.02	243.	70.76
62.	119.72	244.	22.72
63.	264.24	245.	111.47
64.	95.55	246.	63.72
65.	242.92	247.	247.85
66.	112.92	248.	66.73
67.	170.19	249.	45.35
69.	129.92	250.	34.38
70.	277.40	251.	196.50
71.	7.59	253.	85.70
72.	39.54	254.	105.18
73.	57.65	255.	75.67
75.	92.33	256.	41.32
76.	411.04	257.	24.75
77.	79.91	260.	82.56
78.	130.84	262.	75.42
79.	16.31	263.	66.22
80.	40.40	265.	31.04
81.	153.21	266.	111.16
82.	67.71	267.	85.94
83.	146.15	268.	75.01
84.	124.41	269.	70.70
85.	121.06	270.	208.85
86.	239.24	271.	79.44
87.	179.42	273.	155.23
88.	20.17	274.	168.34
89.	23.89	275.	74.47
90.	211.12	276.	252.66
91.	343.34	277.	121.36
92.	17.29	278.	89.56
93.	56.30	279.	15.98
94.	320.18	280.	181.39
95.	47.24	281.	65.81
96.	184.86	282.	207.40
97.	158.64	283.	87.66
98.	109.53	284.	61.65
99.	185.67	285.	24.71
100.	98.00	286.	29.43
101.	48.74	288.	221.19
102.	457.18	289.	31.16
103.	104.25	290.	58.51
104.	218.84	292.	395.23
105.	195.12	293.	36.37
106.	269.07	294.	39.42
107.	35.49	295.	204.93
108.	66.21	296.	264.69
109.	132.08	297.	22.60
110.	10.94	298.	64.51
111.	38.61	299.	46.44
112.	272.33	300.	144.35
113.	55.84	301.	145.00
114.	81.13	303.	65.58
115.	29.47	304.	41.31
116.	51.32	305.	68.12
117.	98.96	306.	38.28
118.	79.63	307.	35.74
119.	32.73	308.	119.65
120.	174.71	309.	41.70
121.	138.82	310.	58.73
122.	60.52	311.	14.86
123.	218.78	312.	28.93
124.	108.11	315.	26.56
125.	34.82	316.	269.05
126.	98.94	317.	85.88
127.	152.48	318.	107.88
128.	16.83	319.	65.64
129.	37.32	320.	108.17
130.	373.76	321.	78.89
131.	25.33	322.	45.02
132.	168.72	323.	68.37
133.	245.95	324.	138.75
134.	65.42	325.	98.88
135.	43.30	326.	142.76
136.	141.01	327.	25.12
137.	216.58	328.	22.46
138.	52.80	329.	9.24
139.	80.54	330.	92.68
140.	86.02	331.	38.10
141.	14.75	332.	73.31
142.	84.91	333.	115.31
143.	100.93	334.	191.46
144.	21.29	335.	46.03
145.	54.98	336.	192.22
146.	141.30	337.	26.40
147.	442.82	338.	266.70
148.	27.49	339.	106.84
149.	116.56	340.	19.67
150.	28.87	341.	130.01
151.	84.24	342.	171.51
152.	57.87	344.	75.79
154.	60.44	345.	106.91
155.	422.91	347.	120.48
156.	160.25	349.	68.70
157.	9.98	350.	110.53
158.	238.68	351.	48.82
159.	77.33	352.	72.27
160.	125.96	353.	25.76
161.	133.75	354.	21.60
162.	38.20	355.	68.38
163.	100.67	357.	55.30
164.	89.22	358.	67.28
165.	24.70	359.	96.04
167.	128.26	360.	14.29
168.	216.52	361.	951.93
169.	45.80	362.	70.47
170.	163.59	363.	144.70
171.	55.24	364.	344.51
172.	44.14	365.	129.66
173.	79.57	366.	15.75
174.	30.96	367.	256.72
175.	144.66	368.	25.02
176.	273.13	369.	214.54
177.	106.83	370.	195.63
178.	66.64	371.	179.22
179.	182.67	372.	37.75
180.	23.82	373.	39.24
181.	131.90	374.	44.22

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
375.	72.52	385.	240.90
376.	24.09	386.	42.56
377.	18.04	388.	143.74
378.	15.67	390.	41.87
379.	68.26	392.	20.61
381.	36.96	396.	98.24
382.	27.05	400.	66.68
383.	158.95	401.	36.18
384.	30.96		

З місячних вкладок нових родів обезпечення $39,776.16

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
1.	47.86	207.	2.77
2.	32.50	208.	10.51
3.	6.22	209.	7.60
6.	1.61	212.	1.31
7.	8.28	213.	84.30
8.	28.96	215.	2.14
10.	13.11	216.	18.46
11.	1.09	217.	24.56
12.	30.74	218.	2.20
19.	2.90	219.	5.54
20.	4.25	220.	2.11
23.	1.29	221.	55.61
25.	2.02	225.	15.57
28.	43.31	229.	2.76
30.	21.07	230.	22.10
33.	14.22	233.	7.72
37.	22.42	234.	26.04
38.	3.34	235.	10.17
39.	46.05	236.	8.38
41.	13.02	237.	17.55
46.	3.38	239.	2.26
47.	13.03	241.	7.86
50.	1.13	243.	15.01
52.	2.94	245.	3.08
53.	2.75	247.	2.51
55.	3.74	248.	2.92
57.	7.13	254.	3.29
58.	2.40	257.	17.62
62.	1.18	260.	2.46
64.	2.50	261.	10.74
65.	28.76	262.	5.38
66.	7.45	263.	5.25
67.	2.61	266.	1.42
70.	6.51	268.	16.39
72.	3.13	270.	1.50
73.	34.31	274.	1.49
76.	10.45	275.	30.00
78.	33.47	276.	10.47
83.	10.88	277.	14.96
86.	3.37	278.	1.15
87.	1.15	280.	3.15
88.	1.43	282.	4.68
90.	132.62	283.	25.85
98.	3.87	284.	3.37
101.	2.84	286.	44.30
102.	7.22	288.	11.90
103.	99	292.	2.87
104.	33.89	295.	3.01
106.	24.75	298.	7.63
107.	5.24	299.	3.26
108.	39.81	300.	21.73
111.	1.09	303.	1.88
112.	12.77	305.	12.83
114.	8.80	309.	2.26
117.	13.17	312.	17.48
122.	1.19	316.	5.85
123.	4.12	317.	8.49
125.	4.84	318.	24.95
127.	16.03	319.	3.08
129.	1.68	321.	7.19
130.	5.17	322.	4.91
134.	22.96	324.	10.85
135.	16.43	326.	4.58
136.	21.19	327.	14.29
137.	1.59	328.	4.02
139.	6.33	331.	7.75
140.	1.64	332.	5.19
142.	37.40	334.	8.01
143.	19.85	335.	6.34
147.	56.95	336.	28.58
151.	25.51	341.	28.87
153.	7.00	342.	35.47
155.	14.05	345.	4.46
156.	1.29	349.	6.30
161.	8.34	352.	12.20
162.	4.08	355.	4.88
164.	1.62	358.	3.97
167.	4.40	361.	43.07
168.	1.25	363.	16.14
169.	4.26	365.	6.72
170.	27.24	367.	3.04
181.	3.32	368.	74
185.	22.58	370.	41.90
189.	18.96	371.	4.47
190.	22.05	375.	1.30
192.	8.52	382.	12.18
193.	27.58	383.	1.13
195.	4.25	384.	37.05
198.	3.29	385.	12.27
204.	3.77	388.	21.36
205.	13.88	401.	3.09
206.	83.21		

З місячних вкладок старого роду обезпечення	$2,436.89
З місячних вкладок	$42,213.05
Процент від бондів	1,977.50
Процент від морґеджів	3,534.68
Процент від позичок	1,177.15
Процент з банків	1,374.31
Звороти позичок нових родів обезпечення	344.00
Звороти позичок до фонду запомогового	48.17
Зворот чека до фонду запомогового, від. 90	50.00
Сплати моґеджів	3,924.35
З переносу резерви до нових родів обезпечення за квітень, травень і червень до кляси Т	215,017.00

Сирітські части по бл. п.:

в. 147 Катерина Сива	510.00
в. 251 Анастасія Карась	600.00
Разом	$270,770.21

РОЗХІД.

Виплати посмертних запомог по бл. п.:

в. 83 Бабяк Матрона	500.00
в. 85 Пстрак Федор	1,000.00
в. 158 Балко Іван	1,000.00
в. 163 Олешицький Василь	500.00
в. 147 Сива Катерина	1,000.00
в. 185 Процанин Антін	1,500.00
в. 218 Ясний Микола	1,000.00
в. 251 Карась Анастасія	1,000.00
в. 263 Оленський Дмитро	750.00
в. 352 Момот Марія	500.00

Виплати сирітських частей по бл. п.:

в. 28 Семанцьо Михайло	188.80
в. 149 Слободзян Іван	383.40
в. 218 Одвард Василь	320.35
в. 275 Ґречин Антін	145.30
в. 388 Козак Анна	132.50

Виплати з фонду запомогового:

в. 2 Лопух Юрій	35.00
в. 8 Шиманський Микола	35.00
в. 10 Кузяк Дмитро	35.00
в. 10 Смеречняк Никифор	25.00
в. 23 Несторяк Данило	25.00
в. 30 Ґмитрюк Гавриїл	35.00
в. 38 Нищот Дмитро	35.00
в. 38 Майкович Стефан	50.00
в. 48 Крива Матрона	25.00
в. 50 Тузінський Теодор	30.00
в. 50 Саляк Анна	25.00
в. 50 Ходовська Анна	25.00
в. 64 Гаврилюк Кондрат	35.00
в. 69 Шевчук Стефан	35.00
в. 78 Козій Василь	50.00
в. 94 Ґотра Катерина	25.00
в. 95 Дорожків Петро	25.00
в. 96 Гавриляк Іван	35.00
в. 98 Деманчик Микола	35.00
в. 100 Лаврівська Марія	35.00
в. 100 Ферич Самуїл	25.00
в. 123 Федюк Юрій (утрата ноги)	100.00
в. 123 Медвідь Стефан	35.00
в. 147 Падароф Яків	35.00
в. 147 Ярема Михаліна	25.00
в. 155 Рожек Ева	25.00
в. 176 Мельник Іван	35.00
в. 176 Іванюта Роман	35.00
в. 176 Дячишин Стефан	35.00
в. 177 Маґеровська Марія	15.00
в. 206 Схаб Параска	25.00
в. 213 Скарбівський Леон	35.00
в. 227 Іванців Юлія	35.00
в. 229 Куба Кость	35.00
в. 230 Біжик Катерина	25.00
в. 230 Сагаль Ілія	25.00
в. 234 Ільків Микола	50.00
в. 243 Міляновський Сава	25.00
в. 273 Кутяк Ксеня	25.00
в. 276 Федорко Пазя	25.00
в. 281 Кот Силвестра	35.00
в. 283 Дашевський Іван (утрата ока)	75.00
в. 294 Гуменюк Йосифина	25.00
в. 300 Лаврук Григорій	50.00
в. 308 Боднарчук Петро	35.00
в. 326 Прокіп Петро	35.00
в. 326 Бінарчик Петро	35.00
в. 332 Бриґіда Іван	35.00
в. 334 Романів Григорій	15.00
в. 345 Парій Петро	35.00
в. 361 Катулька Юлія	35.00
в. 364 Чорна Марія	25.00
в. 388 Берещак Анна	25.00

Виплати з фонду адміністраційного:

Свобода за орган	3,595.00
Платня головного уряду	683.00
Кошта подорожі гол. уряду і контролі	640.85
Платня помічних сил	212.00
Справи правні при інвестиціях	230.00
Справи правні у виплаті посм. запомог	100.00
Лікарі за нових членів	150.75
Головний лікар	37.50
Стейти за лайсенси	21.00
Банкова скритка	33.00
Оголошення і друки	50.00
Почта, телефон, експрес і т. п.	112.30
Оправа книг	10.20
Офісові приряди	6.50
Прибори для відділів	5.81
Чищення і направи машин	6.45

Інші виплати з фонду посмертного:

Грошеві звороти нових родів обезпечення	107.46
Перенесено до нових родів обезпечення	215,017.00

Інвестиції.

Позички членам нових родів обезпечення	8,448.00
Інвестовано в реальностях	1,474.58
Інвестовано в морґеджу	23.49
Разом	$242,670.24

ЗІСТАВЛЕННЯ.

Готівка з кінцем червня 1935 остала	$358,334.92
Прихід за липень	270,770.21
Разом	$629,105.13
Розхід за липень	242,670.24
Готівка з кінцем липня 1935 остає	$386,434.89

БІЛЯНС.

Стан чинний:

Готівка	$ 386,434.89
Морґеджі	1,270,449.80
Бонди	808,504.75
Реальности	584,363.16
Дім У. Н. Союза	120,000.00
Позички	421,444.50
Разом	$3,591,197.10

Стан довжний:

Фонд посмертний нових родів обезпечення	$2,668,537.15
Фонд резервовий	98,214.91
Фонд адміністраційний	110,903.14
Фонд запомоговий	76,386.08
Фонд конвенційний	22,644.96
Investment & Mortuality Fluctuation Fund	214,449.75
Фонд посмертний старого роду обезпечення	192,894.93
Фонд народний	3,547.07
Фонд сирітський	203,619.11
Разом	$3,591,197.10

М. Мурашко, гол. предс.

Р. Слободян, гол. фін. секр.-кас.

ПОДЯКИ.

Складаю сердечну подяку головній екзекутиві У. Н. Союза за скоре виплачення посмертного по бл. п. В. Олешицьким, а заразом складаю подяку урядови і членам товариства Єдність, від. 163, за участь у похороні. Бажаю якнайкращого розвитку для У. Н. Союзови і для товариства Єдність.

Йосифа Олешицька, вдова.

—o—

Я, нижче підписаний член від. 8. У. Н. Союза складаю щиру подяку головним урядникам нашої орґанізації за уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі $35, котрі стали мені великою помічю у моїй недузі. Бажаю якнайкрашого успіху У. Н. Союзови. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Т. Микола Шиманський.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ЙОНКЕРС, Н. Й. Товариство Подільська Січ, від. 8 повідомляє, що надзвичайні збори товариства відбудуться в 7-мій годині ввечір в пятницю, дня 16 серпня в гали Укр. Гор. Клюбу, під ч. 13 Вашинґтон стр. Просимо членів вирівнати свої вкладки, щоб не бути суспендованими. — Н. Мазур, предсідник; В. Мандзій, секретар.

КАСОВИЙ ЗВІТ У. Н. СОЮЗА

МОЛОДЕЧИЙ ДЕПАРТАМЕНТ

за липень 1935 року.

ПРИХІД:

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
1.	12.83	192.	9.25
2.	13.75	193.	2.70
3.	4.50	194.	50
4.	2.03	196.	4.05
5.	6.55	197.	70
6.	2.50	198.	2.75
7.	17.55	200.	8.55
8.	15.98	201.	3.60
9.	14.65	204.	20.03
10.	1.35	205.	4.35
11.	11.55	206.	27.70
12.	1.80	207.	3.15
13.	11.05	208.	90
14.	50	209.	1.60
16.	7.20	210.	50
18.	3.37	211.	6.55
20.	8.10	212.	90
21.	10.13	213.	16.65
23.	1.13	214.	2.85
24.	12.83	217.	18.45
25.	1.80	218.	19.35
26.	4.95	219.	6.75
27.	90	220.	10.35
28.	9.25	221.	34.45
29.	12.85	223.	27.70
30.	6.35	225.	3.40
31.	9.25	227.	4.95
33.	13.30	229.	7.45
36.	6.55	230.	13.78
38.	4.50	231.	13.28
39.	7.20	232.	6.10
40.	2.03	233.	45
41.	45	234.	17.10
42.	7.88	235.	10.80
43.	1.60	236.	7.20
44.	10.58	237.	12.15
45.	14.17	238.	7.45
46.	68	239.	20.03
47.	2.95	241.	1.35
48.	2.70	243.	7.43
50.	16.43	244.	1.92
51.	68	245.	8.80
52.	3.15	246.	2.25
53.	3.15	247.	14.25
55.	5.40	248.	6.08
56.	13.50	250.	2.70
57.	8.35	251.	7.00
58.	9.90	253.	2.95
59.	11.02	254.	5.40
60.	2.48	255.	6.25
61.	2.70	256.	3.85
62.	9.00	257.	1.58
63.	17.33	260.	16.65
64.	9.68	261.	75
65.	18.70	262.	2.50
66.	90	263.	2.22
67.	9.22	265.	2.70
69.	3.15	266.	4.95
70.	7.87	267.	3.60
72.	5.00	268.	4.28
73.	2.30	269.	4.50
75.	10.35	270.	14.90
76.	31.97	271.	5.00
77.	5.72	273.	5.40
78.	4.75	274.	6.53
79.	1.35	275.	5.40
80.	2.75	276.	23.95
81.	7.00	277.	6.53
82.	4.95	278.	10.00
83.	12.15	279.	1.35
84.	2.50	280.	5.65
85.	13.75	281.	3.83
86.	7.20	282.	16.20
87.	10.80	283.	5.20
88.	4.25	284.	45
89.	2.20	285.	1.00
90.	16.42	286.	3.83
91.	22.30	288.	15.75
92.	1.80	289.	4.05
93.	1.35	290.	3.15
94.	15.08	292.	25.42
95.	5.40	293.	1.35
96.	12.15	294.	3.38
97.	14.20	295.	4.73
98.	2.50	296.	11.05
99.	18.00	297.	1.80
100.	4.05	298.	2.50
102.	24.75	299.	2.48
103.	5.45	300.	7.05
104.	8.80	301.	5.04
105.	11.48	303.	1.35
106.	10.13	305.	4.75
107.	2.30	306.	1.60
108.	4.95	307.	1.65
109.	6.98	308.	3.15
110.	1.35	309.	1.80
112.	9.85	310.	2.93
113.	4.50	311.	1.15
114.	7.45	312.	5.65
115.	1.15	315.	25
116.	5.23	316.	12.83
117.	1.80	317.	4.50
118.	1.35	318.	9.45
120.	12.15	319.	2.70
121.	12.40	320.	5.25
122.	1.80	321.	6.08
123.	7.45	322.	1.80
124.	8.78	323.	8.10
125.	1.35	324.	5.18
126.	2.93	325.	1.35
127.	8.10	326.	9.68
128.	80	327.	4.05
129.	1.35	328.	2.95
130.	15.55	330.	7.20
131.	50	331.	5.00
132.	7.75	332.	5.10
133.	2.25	333.	3.85
135.	10.35	334.	8.78
136.	19.80	335.	2.95
137.	13.50	336.	16.45
139.	5.23	337.	90
140.	7.90	338.	14.25
141.	1.00	339.	6.75
142.	18.25	340.	2.05
143.	3.35	341.	2.85
144.	1.80	342.	19.80
145.	6.30	344.	2.25
146.	6.53	345.	11.30
147.	32.18	347.	6.30
148.	3.83	349.	6.30
149.	5.63	350.	1.35
150.	12.15	351.	1.35
151.	13.05	352.	15.80
152.	2.20	354.	67
155.	22.95	355.	2.70
156.	11.70	357.	1.60
158.	14.85	358.	3.40
159.	4.73	359.	6.30
160.	4.95	361.	46.60
161.	13.30	362.	9.25
162.	1.15	363.	12.15
163.	4.73	364.	17.35
164.	11.25	365.	7.90
165.	3.15	366.	4.85
167.	4.28	367.	11.00
168.	7.65	368.	45
169.	50	369.	13.30
170.	12.38	370.	9.45
171.	3.40	371.	10.45
172.	6.85	373.	2.70
173.	4.90	375.	6.30
174.	3.60	377.	1.35
175.	6.12	378.	2.70
176.	11.25	379.	8.35
177.	2.25	381.	1.80
178.	4.00	383.	12.38
179.	13.28	384.	8.55
180.	16.43	385.	16.42
181.	1.15	386.	5.35
182.	4.95	388.	15.08
186.	3.35	390.	9.23
187.	45	392.	2.05
188.	4.50	396.	6.55
189.	1.35	400.	11.50
191.	6.55	401.	2.02

З місячних вкладок від чл.	$2,399.90
Процент від бондів	513.75
Процент від морґеджів	588.52
Процент з банків	135.00
Сплати морґеджів	2,244.75
Разом	$5,881.92

РОЗХІД.

Виплати посмертних запомог по бл. п.:

в. 55 Біян Михайло	400.00

Виплати з фонду адміністраційного:

Свобода за Укр. Тижневик	475.00
Платня помічних сил	212.00
Видатки почтові	25.00
Разом	$1,612.00

ЗІСТАВЛЕННЯ.

Готівка з кінцем червня 1935 остала	$72,683.11
Прихід за липень	5,881.92
Разом	$78,565.03
Розхід за липень	1,612.00
Готівка з кінцем липня 1935 остає	$76,953.03

БІЛЯНС.

Стан чинний:

Готівка	$ 76,953.03
Морґеджі	130,930.25
Бонди	103,974.00
Реальности	56,650.92
Разом	$368,508.20

Стан довжний:

Фонд посмертний	$267,189.57
Фонд адміністраційний	101,318.63
Разом	$368,508.20

М. Мурашко, гол. предс.

Р. Слободян, гол. фін. секр.-кас.

З МУЗИКИ

НОВИЙ МУЗИЧНИЙ ТВІР ПАВЛА ПЕЧЕНІГИ (УГЛИЦЬКОГО).

Цього місяця наш земляк, композитор Павло Печеніґа (Углицький) викінчив український „Струнний квартет" у тонації А моль. Цей твір має чотири части, а саме: 1. Алеґро модерато; 2. Скерцо; 3. Анданте монотоно; 4. Алеґро віво.

Твір написаний на чотири інструменти: перша скрипка, друга скрипка, віоля і чельо. Квартет має в першій і четвертій частині характер „гопака". Друга тема скидається на колядку, а третя частина скомпонована до теми „Як була я молодою".

Цей твір буде відограний з найбільшої стації в Америці, з Радіо Сити WJZ у Ню Йорку, на початку вересня цього року. Програма триватиме цілу годину і буде складатися лише з творів Павла Печеніґи (Углицького). Крім згаданого вище струнного квартету будуть іще такі твори, як коломийки і жіноче сольо, Серенада, Елеґія, Думи мої, Ой одна я, одна, Утоптала стежечку, й інші.

Точну дату і пору дня оголоситься в часописах пізніше.

Нашому славному композиторови сердечно дякую від усього українського загалу за його творчість для нашого народу і на славу України.

Дмитро Чутро.

Старе поле.

Іван: Жаль мені продавати це поле, бо то ще від мого діда-прадіда. Та щож, — кризис. Давай три сотки й бери поле.

Жид: Що? Чи ти здурів, Іване? За таке старе поле хочеш такі великі гроші?...

—o—

Чому так?

— Я не заплатив ще рахунку за книжки і нині прийшов кольпортер і забрав їх назад.

— Боже, Боже, чому то так? Я ще до сьогодні винен райбіді від подружа гроші — а він не приходить і не забирає собі жінки назад.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НА ДОБРІЙ ДОРОЗІ.

Один старинний грецький фільософ, бачучи, що його вітчина хилиться до упадку, почав своїх співгорожан перестерігати та поучувати, що робити, а чого уникати, щоби запобігти упадкови. Зразу старий фільософ мав заледви кілька прихильників. Коли по кількох літах повернувся до Атен, застав там тисячі не то однодумців, прихильників, але тисячі вчителів. Той, кого сьогодня переконано, завтра йшов інших переконувати, навертати та вчити, і в короткім часі ціле суспільство складалося з самих учителів, з самих пророків. Кождий ішов і научав — а діла? Про діла серед такого говорення та научування забули. Забули, що слова без діл є мертві.

Обсервуючи наше політичне життя тут в Америці, не можна не запримітити, що ми донедавна були в подібнім положенні, як ті старинні Греки. Кождий політикував, кождий научав, всі бавилися в теорії, а діла не було видно. Як та кипуча вода, що сичить, парує, клекотить та перевертається, але все в тім самім горшку, все на місці й поступу не робить, так ми і варилися, сварилися, а більшого поступу не було. Ми ферментували. Одначе останніми часами в нас є замітна цілковита зміна, є зворот до ліпшого. Наша ідея самостійної держави зачинає бути більш оформленою. Зачинаємо краще розуміти, чого ми хочемо, і як осягнути те, чого хочемо. Одним словом: ми вступили на добру дорогу, на дорогу діла. По цілих Злучених Державах, де лиш тільки є Українці, замітна є ліпша організованість серед нашого загалу. Годі теж не запримітити цього, що наш український елемент висувається щораз більше наперед і в американськім суспільнім життю. Також видно серед нашого загалу виразніший напрям до централізації, що свідчить про зрілість народу. На полі торговлі та промислу ми все ще позаду, але і тут видний поступ і сподіватися можна, що в недалекій будучности ми осягнемо те, що нам належиться.

Раз вступивши на ту дорогу, нам не вільно з неї сходити, ані звільнити ходу. Навпаки, треба здвоїти свій запал і злучити всі свої сили. Інші народи поступали на протязі цілих століть, а ми мусимо виконувати те в коротких літах, а нераз навіть у місяцях, щоб наздігнати інших і бути з ними нарівні.

В світі заноситься на заверюху, з якої готові виринути нові держави. Чи українська держава буде одною з них? Так!

Адв. В. Кузьма,
Нюарк, Н. Дж.

Перехитрив.

Два жидівські волоцюги стоять на вулиці, а тут надходить поліцай.

— Слухай — шепче Моріц до Шмуля — ти не маєш „доводу", то він тебе арештує. Але я маю спосіб: ти стій на місці, а я зачну втікати, то він побіжить за мною, а ти тимчасом зникнеш.

Моріц пустився втікати, поліцай за ним. Шмуль зник, Моріц стає і показує папери.

— То дивне! — каже поліцай. — Ваші документи в порядку, — а втікаєте від мене!

— Ні, то я так біжу завжди, бо лікар приписав мені рух...

— Ну, алеж ви бачили, що я біг за вами! То чому не стали? — каже поліцай.

— Бо я гадав, що лікар і вам приписав рух! — відповідає Моріц.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

LOST SHADOWS.

By Osyp Turiansky. Translated by Andrew Mykytiak. 246 pp. New York: Empire Books. $2.

Reviewed by

MARY ROSS.

In 1915, when the Austro-German offensive was pressing hard upon the Serbs, some sixty thousand prisoners of war were started hastily on a trail leading across the Albanian mountains from Galicia toward the Italian prison camps. It still was autumn in the valleys, but on the mountains winter and starvation reigned. Within three weeks forty-five of the sixty thousand had perished from cold, hunger, exhaustion or the bullets of the guards who shot them down when they stumbled and could go no farther. Osyp Turiansky was one of those who survived and this is his story of what, ever since that time, has been known as The Road of Death.

Written in the prison camp where the author spent the following years, "Lost Shadows" catches and holds the horror of the experience that lay behind him. It has the quality of a nightmare or of delirium, in which one fights a host of grotesque phantoms, yet sees through their ranks every now and then to a stark reality that might be intolerable in a saner mood. Starvation and cold had numbed the bodies of Turiansky and his companions for days until physical suffering had become a commonplace. In those last days, which left all but one of them huddled motionless around a dead campfire, they were tortured rather by dreams of all that they had hoped and loved and hated in a past now receding inexorably before their eyes.

From that frozen mountain pass, one and another looked at the cruel inconsistencies which had dictated their fate. "These mountains all around give us an unlimited freedom of speech that was denied to us in the outside world." True, war had gotten them out of the habit of thinking, and thinking could be of value only to themselves and not to a humanity which had forgotten them, but think they must until their final spark of life was extinguished. "Well," mused Dobrovsky, "the cruelty that took place in the dark ages can at least be explained by the circumstance that idols were feared as vengeful gods. . . . The only difference between the insatiate pagan gods and our ideals is that, in our times, millions of people are dispatched to the other world by the exclusive beneficiaries of ideals such as liberty and patriotism. The tendency is for those in power to terrorize common people because of these ideals which, in reality, are of no practical use to the unprivileged. . . . Bloody victims increase in direct proportion to the development of civilization." . . . . Yet ment "civilization," whatever it was, held them back when their one chance for survival was to consume the body of one of their dead companions.

No book of the war with which I am familiar carries so somber a story of death, relieved only by the invincible capacity of men to rise above their immediate personal sufferings by seeing themselves as a part of the human procession. Irony, anger and satire stayed with the strongest of these men almost to the end, though the last struggle—the struggle which pulled Turiansky through the nightmare—lay in the will to see again the father, mother, wife or child whom they held dear. The sincerity of the book is indisputable; its force at points is limited by the unrelieved weight of its horror, for one can stand only so much.

First published in Ukraine, "Lost Shadows" won an immediate success which it carried in translation in other European contries. The author was at work on an English edition when he died in 1933 from an ailment which had its origin in that journey of death. The present translation, made by a lifelong friend, Andrew Mykytiak, is believed to be the first publication of Ukrainian fiction in English in this country. A chronicle of one of the darkest passages in the war, it illumines not only the processes of war but also gallant, kindly men who were its victims.

(New York Herald Tribune Books,

Sunday, August 11, 1935).

АКУЛА ПОЖЕР ДІВЧИНУ.

На пляжі в Сушаку, на югославсько-італійській границі, побачили люди два акули, що наближилися до берега. Пливаки з жахом почали тікати в безпечніше місце. Одна дівчина, чехословацька громадянка, що задалеко загналася на море, не встигла доплисти до берега. Її дігнав один акула і пожер.

На тім самім місці.

— Де я бачив передтим ваше лице?

— Напевно на тім самім місці, на якім воно є й тепер.

Ворог жінотва.

...Мужчини моглиб зовсім добре обійтися на світі без жінок: уміють варити, прати, навіть сваритися, а у св. Письмі сказано, що Авраам родив Ісаака, Ісаак Якова і т. д. Отже пощо ті жінки на світі?

Скубання гусей.

Панна Сальця хотіла бути „модна" й казала собі вискубати у фризієра брови й намалювати нові тушом. А що така операція є досить болюча, панна Сальця звертається до фризієрки:

— Ви певно скубали дотепер гуси?

— Ні, прошу пані, — відповідає фризієрка, — я щойно тепер учуся!

Р. С—н.

НАВЕРНУВСЯ

Вертався з повітового міста у рідне село. Був (як інші) на авдієнції у пана старости. Інші залишилися, запиваючи „завдаток" будучої ласки, а його гейби щось виштовхнуло з круга тих людей. Сказав би хтось — совість не совість, а може рештки почуття сорому, — і це „щось" пігнало його пішки в сторону рідного села. Усе булоб гаразд, якщоб він скоріше був покинув ту „чесну кумпанію". Але, як то буває при такій нагоді, кілька чарок „монопольки", розпущених у кількох „гальбах" львівського, витворили в його шлунку „гострі млости", які миттю притомили його (аж надто мягкий) мозок, а все це разом непомірно ослабило його грішні ноги (ох, грішні, бо носять чоловіка кат-зна де).

Ось і тепер... Чи треба було йому цього? Жив давніше як і інші чесні господарі; двічі був радним у своїй громаді, але з чесного вибору, а тепер на старі літа забаглося йому стати солтисом, — та ще як: усупереч волі своїх односельчан.

Ішов так сердега, гонений власними думками. Але не видержали „грішні ноги" настирливости „монопольки". Тому сів на краєчку над глибоким глиняним окопом, щоби передихнути і відогнати втому. Та кат його знає, як це воно так, що вже вечірній сутінок окутав усе довкола, а здається, як покинув був „кумпанію", то до вечора було ще ген-ген...

Ну, та це нічого — подумав, — відітхну тай до дому махну. На вечерю поспію... — Егеж, махнеш... поспієш як тут начеб чорт ноги звязав, а в голову паморохи бють, немов лотоки...

— А це що знов? — Привид, чи дійсність? Там у кутку, де найкраща „масна глинка", щось сидить і наче щирить зуби... Га? — Хе-хе-хе! — враз засміявся врадуваний — та цеж до чорта лопух розчепірився... а бодай же його, — і дурного лопуха чоловік лякається, а давніше, бувало, і цвинтарних духів серед ночі не боявся... От тобі на старість, чи що? Гм, а може дряхле сумління і його голос?

Передумував.

Чи гаразд він зробив, погордувавши чесним вибором односельчан, а запобігав ласки в панів.

І знов, мов млинські лотоки, загуло, закітлувало в його голові. Хоч як боровся з голосом сумління, заспокоюючи його думкою, що так мусіло статися. Таж він не один, таких більше було... — Ет. Тай що там громада? Громада капустяна голова, — от панська ласка — це головне! — Ліценція на два бугаї, парцеляція громадського пасовиска (протекційні хабарі). Но, а саме приняття у старости? Гм... Бувало прийдеш з якою просьбою або іншою справою, то настоїшся годинами, щоб почути кілька холодних слів рішення... А тепер „проше сядаць". Юж се робі. — Цеж не в Мошка.

Правда, в громаді дорікають, що кривлю душею, але мені „байбардзєй". — Буде власть — буде послух і не буде нарікань. Авжеж. Лише той Іван Доброволя дорікає мені на кожному кроці, мовляв, що я кривлю душею, і перестерігає мене мов дітвака, кажучи: — „Ей, Гнате, панська ласка — це сніг під весну, — памятай! А довіря в громаді це святість; не ламай її, не опоганюй душі за дочасні обіцянки; вибори не одні, а слава добра чи зла треває!"

Гм... А що, як він добре каже... Як утрачу довіря в громаді, то й ласка панська довго не погріє. — Ет, пусте. Пустився на бистру воду, то й треба плисти, а хоч каламутна вона, тож тепер усе колотиться. Гм. — Миттю йому нагадалися: ліценція на два бугаї парцеляція гром.... пас.... — В ту мить хотів підвестися, щоб іти домів, але, зачепившись ногою об якийсь бурян, знов присів з розмахом, та притолочив собою будяк, який немилосердно своїми колючками впялився у видержливе місце його тіла.

— Сотило його печінку! — сердився бідняга, бо в шлунку його щось сперло, а перед очима немов зайчики заплигали. І знов закляв Гнат і будяка і панів і ліценцію. Заснув.

Снилось йому, що вибори уневажнено. Важко зітхнув Гнат крізь сон за таку невдячність. Опісля йому снилось, начеб пани дали ліценцію лиш на одного бичка. А далі ще гірше снилось. Коли він привів екзекутора до Домки Гасаїхи і той брав подушки її єдиної донечки, вона в розпуці вхопила відро з помиями і з розмахом заложила це відро на Гнатову голову. Потім відкілясь-то збіглись люди і почали відгрожуватися за його невірне донощицтво на вимір податків, що він мусів тікати з хати ген аж за село на вигін, потім на глиняник. Тут відкілясь зявився бугай, що не дістав ліценції, і сердитий (мабуть за нездійснені мрії) вхопив його на роги і жбурнув ним у проваллі глиняника; — Гнат упав і страшенно застогнав...

Коли відкрив очі і прийшов до притомности, було десь перед північчю. Підвівши голову, він із трівогою в серці переконався, що він дійсно лежить на дні глиняника і що його страшно усе болить. Хотів двигнутись, але гострий біль костей приневолив його назад покластись. А хтось наче підшіптував йому: Бач, як страждаєш за свої злі наміри, а стократно більше страждатимеш за свої підлі вчинки... А тепер спочинь, Гнатку, спочинь тут, бідняго. Рано приїдуть люди по глину, то й тебе заберуть... Засни... спогинь по трудах.

— — — — —

Коли рано приїхали люди по глину, то з дива своїм очам не вірили, щоб кандидат на солтиса Гнат Прищіпка (Іґнац Пшичепка — як його звали пани) знайшов собі такий вигідний „готель" у глиннику.

А коли довідались про це в селі, він уже не мав спокою. Підсміхалися з його пригоди з поїздки до „повяту" доти, аж Гнат прилюдно заявив, що зовсім резиґнує з вибору до громадської ради, а ліценцію на бика відступає „Сільському Господареви".

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

КЕМДЕН, Н. ДЖ.

До Горожанського Клюбу.

Де є добра воля і витревалість, там можна вести успішну роботу. Це видно й по тім, що ось і в нас зоранізовано тому два місяці Горожанський Клюб, до якого вписалися 48 членів, з яких 38 є повними горожанами, а 10 членів уже вибрали перші папери. Найбільшу увагу кладе Клюб на те, щоб притягнути до себе українську молодь. Наш Клюб молодий, а як такий мусить побороти ріжні трудноці, головно фінансові. Але як буде згода, все те наладнається. В нас не бракує свідомих Українців і охочих до праці. Тільки бракує згоди. А вона мусить настати, бо живемо в часах важких, в яких кується доля нашого народу. В таких часах треба згоди й обєднання. До такого обєднання закликаємо всіх місцевих щирих громадян.

У школі.

Учитель: А скажи мені, Василю, чи вода потрібна людині до життя?

Ученик: О, вода, прошу пана, дуже потрібна, бо якби її не було, то Жиди не малиб чим розпускати горівки.

ТАРЗАН І ПРОЛЕВ. (94)

Ронда Тері аж умлівала перед проникливим демонським зором огидного ґориля-чоловіка. А дивний погляд його очей зраджував якийсь страшний плян, що ворушив його умом. „Так", сказав він, „ви обоє знаменито надаєтеся на наукові досліди".

З кишені своєї сорочки він витягнув кілька незугарно складених листків тютюну і один з них наставив між крати Тарзанови. „Дякую, я не курю", сказав Тарзан. „Ти не знаєш, що добре", сказав другий. „Тютюн є великою полекшею для ослаблених нервів".

„Мої нерви ніколи не слабнуть", завважав Тарзан. Його хапун поглянув на нього з новим зацікавленням. „Це якраз добре для мене. Нічого іншого не міг я бажати собі, як сполуки молодости й здорової нервної системи. Тепер я цілковито відроджуся! Я стану новою людиною".

„Я не розумію, про що ти говориш", дивувався Тарзан. „Очевидно, що не розумієш. Бо як ти можеш розуміти те, що я самий один знаю? Але незабаром ти також дізнаєшся". Тарзан поглянув у вічі дикуна, начеб хотів довідатися про його тайну, одначе не знайшов ніякого сліду до її розвязки.